

ECZACILIK FAKÜLTELERİ DEKANLAR KONSEYİ (ECZDEK) TAKVİYE EDİCİ GIDALAR HAKKINDA KAMUOYU AÇIKLAMASI

Ülkemizde takviye edici gıdalar Tarım ve Orman Bakanlığının izniyle piyasaya arz edilen bir ürün grubudur. Sağlığı korumaya ve vücuttaki eksik besin öğelerini tamamlamaya yönelik olarak kullanılan takviye edici gıdaların içeriğinde vitamin, mineral, protein, karbonhidrat, lif, yağ asidi, amino asit gibi besin öğeleri veya bunların dışında besleyici veya fizyolojik etkileri bulunan bitki, bitkisel ve hayvansal kaynaklı maddeler ile bitki ekstraktları bulunmaktadır. Takviye edici gıdalar için endikasyon belirtilmesi mevzuata aykırı olduğu halde, tedaviye yönelik ifadelerle ve imalarla satışları ve reklamları yapılmakta olup, bu ürün grubunun üretim ve satışında yapılan denetimler yeterli olmamaktadır. Bu nedenle “merdiven altı” tabir edilen üretim takviye edici gıdalarda yaygın görülmektedir. Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından üretimlerinde HACCP (Hazard Analysis and Critical Control Points) sertifikası taahhüt etme şartı olmasına rağmen, genellikle farmasötik formda olan takviye edici gıdaların “etkinlik, güvenlik ve kalite” standartları açısından gerekli şartları taşımadığı birçok bilimsel çalışma ile gösterilmiştir.

Sağlık Bakanlığı tarafından ruhsatlandırılan “bitkisel ilaç ve geleneksel bitkisel tıbbi ürün” kategorisindeki beşerî tıbbi ürünlerin formülasyonunda kullanılan ve “gıda niteliği” taşımayan tıbbi bitkilerin, takviye edici gıdaların bileşiminde de kullanımına izin verilmektedir. Sağlık Bakanlığı tarafından ruhsatlı bitkisel tıbbi ürünlerde Farmakope normlarına uygun standardize edilmiş, GMP şartlarında üretilmesi zorunlu, dozu, yan etki ve toksisite sınırları belirlenmiş bitkisel droglar ve drog preparatları yer alırken, takviye edici gıdaların çoğu bu şartları sağlayamamaktadır. Gerek Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından yapılan piyasa analizleri, gerekse bilimsel literatürde yayınlanan analiz çalışmalarına göre takviye edici gıdaların sıklıkla kimyasal ilaç etkin maddeleri ile tağşiş edildiği tespit edilmektedir. Örneğin “güvenli olmayan (unsafe) ilaç etkin maddesi” statüsüne alınarak 2010 yılında piyasadan çekilen sibutramin ve analoglarına, “bitkisel” olduğu iddia edilen takviye edici gıdalarda halen rastlanmaktadır. Diğer yandan, tıbbi bitki-takviye edici gıda etkileşimleri sonucunda dünyada ölüme kadar varan ciddi istenmeyen etkilerin gözlendiği çok sayıda vakayı kapsayan fitovijilans verileri mevcuttur. Örneğin antikoagülan (kan sulandırıcı) ilaçların pek çok bitki ile etkileştiği bilinmekte olduğundan, bu bitkileri içeren takviye edici gıdaları halkın kendi kendine kullanması kanama riskinin artmasına yol açmakta ve ciddi sonuçlar doğurabilmektedir. Özellikle kronik hastalığı bulunan ve uzun süreli ilaç kullanan kişilerde ve çok sayıda ilaç kullanan yaşlılarda gıda takviyelerinin kontrolsüz şekilde kullanılması yaşamı tehdit eden sonuçlara neden olabilmektedir.

Eczaneler dışında internet, aktar ve diğer satış kanalları ile herhangi bir sağlık profesyoneline danışılmadan satılmak suretiyle toplumun erişimine açık olan takviye edici gıdaların ruhsat ve denetim işlemlerinin mutlaka Sağlık Bakanlığına devredilmesi ve reçetesiz olarak satılan bu ürün grubunun sadece Eczaneler kanalıyla ve birinci basamak sağlık sunucusu olan Eczacı danışmanlığında satışına izin verilmesi toplum sağlığı açısından ivedi önem arz etmektedir.

Kamuoyuna saygı ile duyurulur.